

AZL N.V. verzorgt de administratie:

Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen

T 045 - 5763 333

F 045 - 5741 117

E pf-msd@azl.eu

VERSLAG VAN DE DEELNEMERSVERGADERING OP DONDERDAG 21 JUNI 2012

1. Opening / Mededelingen

De voorzitter van het bestuur van Stichting Pensioenfonds MSD, de heer Mattijssen, opent de jaarlijkse deelnemersvergadering en begroet alle aanwezigen.

De voorzitter deelt mede dat deze bijeenkomst jaarlijks wordt georganiseerd om de actieve deelnemers, de oud-deelnemers (de zogenaamde "slapers") en de pensioengerechtigden van het Pensioenfonds te informeren over het jaarverslag, de financiële situatie van het Pensioenfonds, het toeslagbesluit en de belangrijkste ontwikkelingen binnen het Pensioenfonds. Nieuw op de agenda dit jaar is de toelichting op het wettelijk verplicht in te stellen financieel crisisplan en het gewijzigde beleidskader per 1 januari 2012.

2. Behandeling en vaststelling van het verslag van de Deelnemersvergadering op 23 juni 2011

De voorzitter stelt het verslag paginagewijs, zowel tekstueel als inhoudelijk, aan de orde.

Er zijn geen vragen of opmerkingen zodat het verslag, met dank aan de samensteller, ongewijzigd wordt vastgesteld.

3. Toelichting organisatie van het fonds

De voorzitter geeft een toelichting op het huidige bestuursmodel en de governancestructuur van het fonds; het beheer van het hele reilen en zeilen van het Pensioenfonds. De organen van het fonds zijn: het bestuur, het Verantwoordingsorgaan, de commissies, de Compliance Officers en de Visitatiecommissie. Daarnaast heeft het fonds onder andere te maken met de toezichthouders zoals De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), AZL (administrateur/adviseur), Mercer (actuaris/adviseur) en PWC (externe accountant).

De voorzitter introduceert vervolgens de bestuurs- en commissieleden, de leden van het Verantwoordingsorgaan en de externe adviseurs van het Pensioenfonds.

Het bestuur voert het beheer over het fonds en zorgt voor de uitvoering van de tussen werkgever en werknemer overeengekomen pensioenovereenkomst (pensioenregeling). Het bestuur bepaalt het beleid en neemt de uiteindelijke beslissingen. Het bestuur bestaat thans uit de volgende zes bestuurders: mevrouw Van Onzenoort en de heren Mattijssen en Koning (benoemd door de

werkgever), de heren Van Doorn en Melenhorst (benoemd door de Ondernemingsraad) en de heer Beijer (bestuurslid uit de kring van de pensioengerechtigden). De voorzitter deelt mede dat de heer Beijer per 1 januari 2012 is herbenoemd als bestuurslid voor een nieuwe periode van vier jaar. Er hebben zich vorig jaar geen nieuwe kandidaten uit de groep pensioengerechtigden gemeld voor een bestuursfunctie waardoor de heer Beijer (zonder verkiezing) herbenoemd kon worden.

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden, van wie twee leden benoemd door de werkgever (de heren Mens en Verhagen), twee leden benoemd door de Ondernemingsraad (de heren Barens en Oud) en twee leden uit de kring van de pensioengerechtigden (de heren Van Bladeren en Mostert). Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan ziet toe op het handelen van het bestuur en geeft hierover een oordeel. De voorzitter deelt mede dat de heer Oud per 1 januari 2012 door de Ondernemingsraad is benoemd als lid van het Verantwoordingsorgaan in de plaats van de heer Menet. De zittingstermijn van de heer Menet liep af per 1 januari 2012 en hij was niet meer herkiesbaar. Daarnaast zijn de heren Van Bladeren en Mostert per 1 januari 2012 herbenoemd als lid van het Verantwoordingsorgaan voor een nieuwe periode van vier jaar omdat zich vorig jaar geen nieuwe kandidaten uit de groep pensioengerechtigden hebben gemeld voor een VO-lidmaatschap.

De Administratie & Communicatie Commissie (A&C-Commissie) bestaat uit vier leden: de bestuursleden Koning (voorzitter A&C-Commissie), Melenhorst en Beijer alsmede een extern deskundige (de heer De Wuffel). De A&C-Commissie stelt het communicatieplan op en coördineert samen met AZL onder meer de verzending van het Uniform Pensioenoverzicht.

De Beleggingscommissie bestaat thans uit zes leden: de heer Koopman (voorzitter), de heer Van Doorn (bestuurslid), de heren Bardoel, Doodeman en Kok (MSD-ers) alsmede de heer Van Ek (externe adviseur van de beleggingscommissie). De heer Bardoel heeft per 1 oktober 2011 de heer Rivera opgevolgd binnen de beleggingscommissie.

De Compliance Commissie bestaat uit de Compliance Officer gunstbetoon en de Compliance Officer wetgeving en opleiding. Mevrouw E. Hondius vervult de taak van de Compliance Officer gunstbetoon en controleert met name of de bestuurs- en commissieleden zich houden aan de gedragscode die geldt voor deze leden (bijvoorbeeld of de leden geen geschenken en/of uitnodigingen accepteren die ze volgens de gedragscode niet zouden mogen accepteren). De heer Van Doorn fungeert als Compliance Officer wetgeving en opleiding: hij dient in de gaten te houden of het bestuur voldoet aan wet- en regelgeving. De deskundigheidseisen voor bestuurders zijn sinds 1 januari 2011 flink aangescherpt door AFM en DNB. De Compliance Officer wetgeving en opleiding draagt zorg voor de vaststelling en bewaking van het deskundigheidsplan voor de bestuurs- en commissieleden en verzorgt tevens de jaarlijkse opleiding/training voor de bestuurs- en commissieleden. Deze jaarlijkse opleiding/training neemt tegenwoordig minimaal 2 á 3 dagen in beslag.

Het intern toezicht wordt uitgevoerd door de visitatiecommissie. Dit heet intern toezicht, maar wordt bemand door drie externe deskundige en onafhankelijke personen. De eerste visitatie heeft begin 2010 plaatsgevonden en is uitgevoerd door een visitatiecommissie bestaande uit de heren Nieuwehoven en De Jong alsmede mevrouw Meijer. Het intern toezicht is wettelijk verplicht en dient op basis van de thans geldende wet- en regelgeving minimaal eens in de drie jaar plaats te vinden.

AZL voert de pensioenadministratie en de beleggingsadministratie van het fonds en adviseert het bestuur. De voorzitter licht toe dat de aanwezige dames Simons en Hung het bestuur adviseren en ondersteunen en daarnaast ondersteuning bieden aan het Verantwoordingsorgaan (VO). Het bestuur en VO vergaderen driemaal per jaar gezamenlijk.

De heer Curfs en mevrouw Roemgens zijn het aanspreekpunt (helpdesk) voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

De voorzitter licht vervolgens toe dat Mercer is onderverdeeld in Certificering en Consulting (advisering). Dit is een wettelijke splitsing. Mevrouw Hofmans en de heer Van Boesschoten adviseren het fondsbestuur; zij zijn experts op pensioengebied en maken analyses en adviseren het bestuur over strategieën. Een collega van Mercer Certificering B.V., de heer Heemskerk, controleert onafhankelijk de actuariële analyses en resultaten en ondertekent (certificeert) de jaarstukken. De voorzitter deelt mede dat mevrouw Hofmans vanaf eind 2011 vanuit Mercer betrokken is bij de advisering aan Pensioenfonds MSD: zij is de opvolgster van de heer Huitzing.

4. Ontwikkelingen 2011/2012 en 2013

De voorzitter geeft een korte toelichting op enkele belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2011/2012 en 2013.

Deskundigheidseisen van DNB en zelfevaluatie

Per 1 januari 2011 zijn de deskundigheidseisen door DNB en AFM aangescherpt. Het bestuur voldoet aan deze eisen en volgt minimaal twee keer per jaar een collectieve training. Daarnaast houdt het bestuur jaarlijks een collectieve en individuele zelfevaluatie. De voorzitter deelt mede dat het bestuur dit jaar ook een kennistest heeft gedaan bij een externe organisatie (SPO); de uitslag van de test was voldoende maar uiteraard zal gekeken worden naar de zwakke en sterke punten en zal hiermee rekening worden gehouden bij de volgende bestuurstrainingen.

Financieel crisisplan

De voorzitter deelt mede dat dit plan nieuw is en dat elk fondsbestuur een crisisplan heeft moeten opstellen op grond van nieuwe wetgeving. Het doel is dat elk fonds een specifiek plan heeft klaar liggen waarmee het kan reageren als de dekkingsgraad beneden een bepaald niveau komt. De heer Van Boesschoten zal later deze vergadering nader ingaan op de inhoud van dit plan.

Risicomanagement en ALM-studie en de gevolgen voor het toeslag- en beleggingsbeleid

De voorzitter deelt voorts mede dat het bestuur in 2011 een zogenaamde Asset&Liability Management studie (ALM-studie) heeft uitgevoerd. Het is gebruikelijk om eens in de vijf jaar een ALM-studie uit te voeren; dit staat ook in de ABTN (bedrijfsplan) van het fonds. De Assets zijn de activa (beleggingen) van het Pensioenfonds en de Liabilities de pensioenverplichtingen. De bedoeling van het risicomanagement en de ALM-studie is dat de verplichtingen en de beleggingen optimaal op elkaar worden afgestemd en dat de risico's van de verplichtingen en de beleggingen worden beheerst. DNB eist ook dat het Pensioenfonds voldoende buffers heeft om met voldoende zekerheid zijn verplichtingen te kunnen nakomen.

De ALM-studie is een zeer technische studie maar belangrijk omdat aan de hand van de uitkomsten in principe het (nieuwe) beleid voor het Pensioenfonds voor de komende vijf jaar wordt neergezet. Naar aanleiding van de resultaten van de nieuwe ALM-studie is het toeslagbeleid per 1 januari 2012 aangepast; het nieuwe (gewijzigde) beleid zal later nog verder worden toegelicht.

Rente-ontwikkelingen en beleggingsbeleid

De voorzitter deelt mede dat de rente vanaf 1 januari 2007 (in het nieuw Financieel Toetsingskader, FTK) een grote rol speelt bij de vaststelling van de verplichtingen maar ook in het beleggingsbeleid. Dit omdat de pensioenverplichtingen vanaf 2007 in het FTK op marktwaarde moeten worden gewaardeerd. Als de rente heel erg volatiel is, schommelt de dekkingsgraad door schommelingen in de pensioenverplichtingen enorm. Om dit tegen te gaan heeft Pensioenfonds

MSD aan de activazijde van de balans een tegengewicht gecreëerd om de schommeling van de dekkingsgraad tegen te gaan: het fonds heeft dit renterisico op de pensioenverplichtingen grotendeels afgedekt door middel van een belegging in het Long Duration Fonds. Hierbij worden de looptijden van de obligaties zoveel mogelijk afgestemd op de uitkeringsstromen van het Pensioenfonds. De heer Mattijssen geeft aan dat hij hier later nog op terug komt bij zijn toelichting op de beleggingen en het verloop van de dekkingsgraad.

Afwijkingen van het risicobudget

De voorzitter legt uit dat het risicobudget is vastgelegd in het beleidskader van het fonds. Afhankelijk van de dekkingsgraad mag er meer of minder risico worden gelopen. Sinds een aantal jaren is het risicobudget relatief laag: omdat de dekkingsgraad relatief laag is mag er minder risico worden gelopen. Het fondsbestuur heeft echter een aantal keren afgeweken van het risicobudget. Dit is weloverwogen en na overleg met adviseurs gebeurd. Achteraf is gebleken dat de overschrijding van het risicobudget gunstig heeft uitgepakt voor het fonds.

Herstelplan (september 2011)

De voorzitter deelt mede dat het fonds per einde september 2011 weer in een situatie van reservetekort is geraakt. De aanwezige dekkingsgraad was op dat moment 110,2% terwijl de vereiste dekkingsgraad 110,4% was. Dit betekent dat het in 2009 opgestelde herstelplan voor de langetermijn weer van toepassing is. Dit plan zal in elk geval van toepassing zijn tot 1 juli 2012.

Overgang naar systematiek van gedempte premie

De voorzitter geeft aan dat de maximale pensioenpremie 30% bedraagt. Dit is de feitelijke premie. De pensioenpremie moet echter kostendekkend zijn (wettelijke eis) en de kosten van de jaarlijkse pensioenopbouw zijn afhankelijk van de rente per 1 januari. Doordat de rente nu zo laag is, is de premie van 30% per 1 januari 2012 niet meer kostendekkend. Om de premie kostendekkend te krijgen, kan de pensioenregeling versoerd worden (inhoud van de regeling minder luxe maken). Het bestuur heeft er evenwel voor gekozen om met ingang van 2012 voor een aantal jaren met een vaste rentevoet te gaan werken in plaats van de actuele rente per 1 januari van een jaar. Dit is het zogenaamde systeem van de gedempte premie. Het fondsbestuur heeft hiervoor een aantal vragen van DNB moeten beantwoorden waarna DNB akkoord is gegaan met de overgang naar het systeem van gedempte premie.

Verschuiving van de ingang van de AOW-uitkering

Met ingang van 1 april 2012 betaalt de overheid (SVB) de wettelijke AOW-uitkering met ingang van de dag waarop de verzekerde 65 jaar wordt (exacte datum 65ste verjaardag). Tot 1 april 2012 ging de AOW in op de eerste dag van de maand waarin de verzekerde de 65-jarige leeftijd bereikte. De uitstel van de ingangsdatum van de AOW heeft geen consequenties voor het aanvullend ouderdomspensioen dat door Pensioenfonds MSD wordt uitbetaald; het MSD-pensioen gaat ongewijzigd in vanaf de eerste dag van de maand waarin de (oud) deelnemer 65 jaar wordt.

De ingangsdatum van de AOW-uitkering zal in de komende tijd steeds verder worden opgeschoven (de AOW zal steeds enkele maanden later ingaan); de heer Van Boesschoten zal hier later nog op terug komen.

Pensioenakkoord (update)

De voorzitter deelt mede dat de adviserend actuaire, de heer Van Boesschoten, later in de vergadering een toelichting zal geven over het Pensioenakkoord en de nieuwe plannen van de demissionaire regering.

Gevolgen voor Pensioenfonds MSD van de fusie tussen MSD en Schering-Plough

De voorzitter deelt mede dat de operationele fusie tussen MSD en Schering-Plough grotendeels is

afgerond. Men streeft naar één gezamenlijke CAO en dus dezelfde pensioenregeling voor alle medewerkers op de diverse locaties (Haarlem, Oss, Boxmeer) maar voordat het zo ver is zullen een aantal knelpunten besproken en opgelost moeten worden (waaronder het verschil in dekkingsgraad tussen de pensioenfondsen van MSD en SP, het verschil in de pensioenregelingen van MSD en SP, wat doe je met de reeds opgebouwde rechten, etc.).

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Van Onzenoort die als Director HR in Nederland een toelichting geeft op de status van de CAO-integratie. Mevrouw Van Onzenoort licht toe dat er op dit moment nog twee aparte CAO's van toepassing zijn. Voor Haarlem is er afgelopen dinsdag 19 juni 2012 evenwel een principe-akkoord bereikt voor een nieuwe CAO vanaf 1 oktober 2012. In deze CAO blijft de inhoud van de MSD-pensioenregeling ongewijzigd alsmede het niveau van de pensioenpremie. Mevrouw Van Onzenoort benadrukt dat de MSD-pensioenregeling erg goed is en dat de kosten voor de werkgever hoog zullen zijn als deze goede regeling ook voor de medewerkers in Oss/Boxmeer gaat gelden. Dit zal nog veel meer het geval zijn als ook de reeds opgebouwde pensioenrechten samengevoegd zouden gaan worden. Berekeningen hebben uitgewezen dat de kosten van een "neutrale" samenvoeging van beide pensioenfondsen circa € 200 miljoen zouden bedragen.

De voorzitter wijst erop dat de werkgever nog steeds geen formeel verzoek voor een fusie of andere vorm van samenwerking heeft gedaan voor de beide pensioenfondsen. Het bestuur van Pensioenfonds MSD heeft wel al voorbereidingen getroffen door beleid op te stellen ten aanzien van collectieve waardeoverdracht. Het bestuur van Pensioenfonds MSD zal in elk geval de belangen van de huidige (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden blijven behartigen. In antwoord op een vraag uit de zaal wordt aangegeven dat er geen vaste voorgeschreven regels zijn die gelden voor samenvoeging van pensioenfondsen. Wel wordt de samenvoeging gecontroleerd door DNB en AFM en moet DNB vooraf geïnformeerd worden over de collectieve waardeoverdracht bij samenvoeging. Pas nadat DNB akkoord is (c.q. heeft verklaard geen bezwaren te hebben) mag een collectieve waardeoverdracht plaatsvinden. De voorzitter geeft tenslotte aan dat er, op het moment dat de samenvoeging concreet wordt, gecommuniceerd zal worden met iedereen; hiermee zal niet gewacht worden tot de volgende deelnemersvergadering in 2013.

Beleggingen en het verloop van de dekkingsgraad

De voorzitter geeft een toelichting op de beleggingen en het verloop van de dekkingsgraad.

De beleggingsportefeuille (beleggingsmix) zag er per 31 december 2011 als volgt uit:

- Long Duration Fonds	46%
- Aandelen wereldwijd	25%
- Overheidsobligaties	16%
- Onroerend goed	3%
- Bedrijfsobligaties	5%
- Aandelen opkomende markten	4%
- Liquide posities (bank)	1%

Het Long Duration Fonds is een beleggingsfonds bestaande uit overheidsobligaties met een hedging mechanisme die ervoor zorgen dat ontwikkelingen in de rente worden opgevangen. Zoals eerder in deze vergadering toegelicht zijn de pensioenverplichtingen gevoelig voor rentewijzigingen. Als de rente verandert wijzigen de verplichtingen ook: een daling van de rente leidt tot een stijging van de pensioenverplichtingen en daardoor daalt de dekkingsgraad. Door de belegging in het Long Duration Fonds zijn de looptijden van de obligaties grotendeels afgestemd op de uitkeringsstromen van het Pensioenfonds. Bij een daling van de rente stijgt de waarde van de obligaties mee met de stijging van de verplichtingen. Hierdoor hebben wijzigingen van de rente minder invloed op de dekkingsgraad van Pensioenfonds MSD. Het LDI-fonds dekt de

rentebewegingen zo goed als mogelijk af: nooit volledig maar wel grotendeels. De voorzitter geeft aan dat de waarde van het LDI-fonds in de afgelopen 5 à 6 jaar is verdubbeld door de rentedalingen. Aan de hand van een grafiek laat de voorzitter de relatie tussen de waarde van het LDI-fonds en de 40 jaars swap interest rates zien. De 40 jaars swap-rente bedroeg eind januari 2012 2,54%; de waarde van het LDI-fonds ruim € 140 miljoen. Eind mei 2012 bedroeg de 40 jaars swap rente 1,87% en was de waarde van het LDI-fonds gestegen tot ruim € 180 miljoen.

De aandelen zijn wereldwijd belegd uit oogpunt van risicospreiding. Door de spreiding wordt het risico verlaagd.

Vervolgens geeft de voorzitter nog een korte toelichting op het begrip dekkingsgraad. De dekkingsgraad is een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het fonds. De dekkingsgraad geeft de (procentuele) verhouding weer tussen het aanwezige vermogen en de verplichtingen van het fonds. De voorzitter geeft aan dat de vaststelling van de verplichtingen afhankelijk is van de rente. Hij laat een overzicht zien waaruit blijkt dat de 40 jaars swap rente is gedaald van 3,64% eind juni 2011 naar 2,54% eind december 2011. Vervolgens bedroeg deze rente aan het einde van de volgende vier maanden telkens ongeveer 2,5% waarna eind mei 2012 een dieptepunt volgde met een rentestand van 1,87%. Met ingang van 31 december 2011 moeten de verplichtingen van het fonds conform nieuwe richtlijnen van DNB worden vastgesteld op basis van een 3-maands gemiddelde rente. Door de middeling is de rekenrente hoger dan de actuele rente; dit betekent dat de verplichtingen van het fonds minder hard zijn gestegen dan het LDI-fonds. Door het werken met een gemiddelde rente én de afdekking van het renterisico is de daling van de dekkingsgraad beperkt gebleven. Per eind mei 2012 is de dekkingsgraad door de rentemiddeling zelfs gestegen naar 122,3% (per 31 maart 2012: 115,2%). Dit komt dus doordat de waarde van het LDI-fonds is vastgesteld op basis van een rente van 1,87% en de verplichtingen op basis van een hogere (gemiddelde) rente zijn vastgesteld. De voorzitter geeft echter aan dat de gemiddelde rente vanaf eind juni 2012 zal dalen waardoor de dekkingsgraad van Pensioenfonds MSD naar verwachting ook zal dalen gedurende een drietal maanden.

De voorzitter deelt mede dat de dekkingsgraad van elk pensioenfonds dient te voldoen aan twee normen, die door DNB worden vastgesteld. Deze twee normen betreffen het Minimaal Vereist Vermogen en het Vereist Vermogen. Het Minimaal Vereist Vermogen bedraagt 105%. Als de dekkingsgraad lager is dan 105%, is er sprake van een *dekkingstekort* en dient er een kortetermijnherstelplan ingediend te worden bij DNB.

Als de dekkingsgraad lager is dan het Vereist Vermogen is er sprake van een *reservetekort* en dient er een langetermijnherstelplan ingediend te worden bij DNB. Het Vereist Vermogen is afhankelijk van de beleggingsportefeuille: meer risico betekent een hoger Vereist Vermogen. Bij een hoger risico moet het fonds dus extra reserves aanhouden om tegenvallende resultaten op te kunnen vangen. Voor Pensioenfonds MSD geldt per 31 december 2011 vanwege de relatief veilige beleggingsmix een Vereist Vermogen van 110,4% (per 31-12-2010: 112,4%, per 31-12-2009: 113,2%, 31-12-2008: 110,2% en per 31-12-2007: 118,9%). Zoals hiervoor reeds medegedeeld was er per 30 september 2011 sprake van een reservetekort en is het in 2009 opgestelde herstelplan weer van toepassing. Dit plan blijft in elk geval van toepassing gedurende drie opeenvolgende kwartalen, dus tot 1 juli 2012.

De dekkingsgraad van het fonds bedroeg eind 2011 115,6% (eind 2010 119,1%) terwijl het Vereist Vermogen 110,4% (eind 2010 112,4%) bedroeg. Er was dus eind 2011 (net als eind 2010) geen sprake van een dekkingstekort of reservetekort. Het totale beleggingsrendement van het Pensioenfonds bedroeg over 2011 15,1% (over 2010 13,3%). Voor de invoering van het FTK was het behaalde beleggingsrendement een belangrijk gegeven. Nu kijkt het bestuur hoofdzakelijk naar de dekkingsgraad.

De wereldeconomie is nog steeds instabiel en de gevolgen van de recessie in de Mediterrane landen is overgegaan op veel Europese landen. Daarnaast heeft de eurocrisis veel effect op de wereldeconomie. Ook in 2011 zijn er schommelingen geweest in de valuta en de rente. De pensioenpremie is ook in 2012 ongewijzigd en bedraagt 30% van de pensioengrondslag (de maximale premie).

Toelichting op het financieel crisisplan

De voorzitter geeft het woord aan de heer Van Boesschoten die een verdere toelichting zal geven op het reeds genoemde financieel crisisplan. De heer Van Boesschoten legt uit dat het crisisplan erop is gericht hoe in de *toekomst* om te gaan met crisissituaties. Het crisisplan verschilt hierin van een herstelplan; het herstelplan is gericht op herstel uit de *huidige* crisis. In een herstelplan (met name voor de korte termijn) kan vastgelegd zijn dat korting van de pensioenrechten plaats vindt als het herstelpad niet gehaald wordt. Wanneer kortingen aan de orde zijn die niet voorzien zijn, is het crisisplan van toepassing.

In het op grond van wetgeving opgestelde crisisplan ligt de focus op de kortetermijnmaatregelen. Bij een snel toeslaande crisis, dus bij een snelle daling van de dekkingsgraad, handelt het bestuur dan op een open en van tevoren uitgestippelde wijze. De kritische dekkingsgraad is bij Pensioenfonds MSD vastgesteld op 105%: bij een daling van de dekkingsgraad onder de 105% is het crisisplan van Pensioenfonds MSD van toepassing. In dit crisisplan staan twee mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden om de crisis aan te pakken. Zo kan de pensioenopbouw van de actieve werknemers zodanig verlaagd worden dat de pensioenpremie weer kostendekkend is. Daarnaast kan als uiterste maatregel een korting plaatsvinden op de pensioenaanspraken en pensioenrechten van alle verzekerden (dus de werknemers, de oud-deelnemers en de pensioengerechtigden). In dit geval worden alle aanspraken en rechten procentueel evenveel (dus uniform) gekort.

Zodra de dekkingsgraad weer voldoende is hersteld, kunnen de toegepaste maatregelen weer (gedeeltelijk) ongedaan worden gemaakt. De actuaris geeft hierbij aan dat het ongedaan maken van kortingen op grond van het crisisplan hogere prioriteit krijgt dan het verlenen van inhaaltoeslagen, welke mogelijkheid in het reguliere beleid is opgenomen.

De actuaris benadrukt dat het crisisplan een richtlijn is. Of het bestuur de maatregelen uitvoert, zal afhangen van de omstandigheden van het moment. Als het bestuur een maatregel toepast, dan zal het op evenwichtige wijze met alle belangen rekening houden.

Het fonds dient het bestaan en de grote lijnen van het crisisplan aan alle belanghebbenden te communiceren. Dit doet het fondsbestuur door middel van deze toelichting in de deelnemersvergadering. Tevens zal een nieuwsbericht op de website worden geplaatst.

De heer Van Boesschoten geeft ten slotte aan dat het niet ondenkbaar is dat ook pensioenfonds MSD het crisisplan van de plank zal moeten trekken. Als de rente nog veel verder gaat dalen, als er een (nieuwe) kredietcrisis komt of als de aandelen bijvoorbeeld snel minder waard worden, kan ook de dekkingsgraad van Pensioenfonds MSD beneden de 105% komen.

5. Jaarverslag 2011, inclusief Actuarieel Verslag (en toelichting AOW en Pensioenakkoord)

Vervolgens geeft de heer Van Boesschoten een toelichting op de jaarcijfers 2011 en licht hij de belangrijkste zaken uit het actuarieel rapport nader toe. Hierna zal de heer Van Boesschoten nog een toelichting geven op het Pensioenakkoord en kunnen de aanwezigen eventuele vragen stellen.

De actuaris gaat allereerst nader in op het verzekerdenbestand. Dit is een belangrijke statistiek voor het Pensioenfonds. Het verzekerdenbestand kan worden gesplitst in drie soorten deelnemers, te weten de actieve deelnemers, de gewezen deelnemers (de "slapers") en de pensioengerechtigden (de "pensioentrekkenden"). Het aantal actieve deelnemers is in 2011 weer toegenomen tot 869 per ultimo 2011 (798 per ultimo 2010). Het aantal gewezen deelnemers is ongeveer gelijk gebleven (1036 per ultimo 2011 en 1035 per ultimo 2010). Het aantal pensioengerechtigden is toegenomen tot 376 per ultimo 2011 (347 per ultimo 2010). De actuaris legt uit dat een deelnemer die uit dienst is gegaan gewezen deelnemer van het fonds blijft zolang er geen waardeoverdracht heeft plaatsgevonden naar diens nieuwe pensioenfonds. De actuaris merkt hierbij op dat waardeoverdracht niet is toegestaan indien en zolang het vorige of het nieuwe pensioenfonds een dekkingsgraad heeft die lager is dan 100%.

Ten opzichte van veel andere pensioenfonds is Pensioenfonds MSD een relatief jong pensioenfonds; dat betekent dat de zogenaamde bult aan verwachte uitkeringen nog een behoorlijk aantal jaren verwijderd ligt van 2011. Deze zogenaamde bult (de piek ligt rond het jaar 2040) nadert steeds meer, hetgeen ook wel rijping van het Pensioenfonds wordt genoemd.

Hierna geeft de actuaris een toelichting op de Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV). De VPV geeft de waarde aan van alle verplichtingen die het fonds tot nu toe is aangegaan. De totale VPV (technische voorzieningen) bedroegen per eind 2011: € 269 miljoen. Ultimo 2007 bedroeg de VPV € 131 miljoen. De heer Van Boesschoten geeft aan dat de enorme stijging van de VPV in de afgelopen jaren is veroorzaakt door de rentedaling en het feit dat het fonds twee keer rekening heeft moeten houden met het gegeven dat de mensen langer blijven leven.

Vervolgens geeft de actuaris een analyse van het resultaat. Het resultaat op beleggingen en wijzigingen in de rente is een heel belangrijke bron. Dit resultaat bedroeg in 2011 +/- 3,1 miljoen (in 2010 +/- € 4,7 miljoen). De premies zijn in 2011 toereikend geweest. Het resultaat op premie bedroeg in 2011 € 1,9 miljoen (in 2010: € 2,3 miljoen).

Ook geeft de actuaris een toelichting op de ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2011 van 119% aan het begin van het jaar naar 115,6% aan het eind van het jaar. In het bijbehorende overzicht is onderscheid gemaakt tussen de wijziging van de rente en de gevolgen hiervan voor de VPV (-/18,3%) en het beleggingsresultaat (+/16,2%). De werkelijke ontwikkeling in 2011 is ook afgezet tegen de verwachte ontwikkeling op basis van het herstelplan uit 2009.

De actuaris deelt mede dat de aanwezige dekkingsgraad per eind 2011 van 115,6% achter ligt bij het herstelplan (119,6%) maar dat de 115,6% nog lager was geweest als het fonds de rente niet had moeten middelen.

In het kader van de financiële positie van het pensioenfonds gaat de actuaris nader in op de dekkingsgraad per ultimo 2011 en per ultimo 2010 (115,6% versus 119,1%), het minimaal vereist vermogen (telkens 105,0%), het vereist vermogen (110,4% versus 112,4%) alsmede de reële dekkingsgraad (64,0% versus 72,0%). De reële dekkingsgraad geeft aan hoeveel vermogen het fonds heeft om in de toekomst alle verplichtingen te indexeren op basis van de prijsinflatie. De actuaris legt uit dat het fonds relatief jong is en de waarde van toekomstige indexatie daardoor relatief groot is. De streefgrens van het fonds is een dekkingsgraad ter grootte van 160%.

AOW en Pensioenakkoord

Het oorspronkelijke Pensioenakkoord van sociale partners (juni 2010, 2011) had betrekking op zowel de AOW als het aanvullend pensioen (tweede pijler) alsmede de fiscale grenzen in de tweede pijler (het zogenaamde Witteveenakkoord). Het Pensioenakkoord is echter niet meer verder uitgewerkt door de kabinetscrisis (het mislukken van het Catshuisakkoord). Op dit moment lopen twee afzonderlijke zaken: het Lenteakkoord (Kunduz-akkoord) en de Hoofddlijnennota herziening financieel toetsingskader pensioenen (brief minister Kamp d.d. 30 mei 2012).

De actuaris legt uit dat het Lenteakkoord alleen betrekking heeft op de AOW en de fiscale grenzen in de tweede pijler. Met ingang van 1 april 2012 gaat de AOW dus in op de 65ste verjaardag en niet meer op de eerste dag van de maand waarin de 65-jarige leeftijd wordt bereikt. Dit is een bezuinigingsmaatregel. Op grond van het Lenteakkoord gaat de AOW nog later in. Dit gaat geleidelijk: in 2013 een maand later (dus precies een maand na de 65ste verjaardag), in 2014 weer een maand later en in 2015 ook weer een maand later. In 2016, 2017 en 2018 wordt de AOW-ingangsdatum met twee maanden verhoogd en vanaf 2019 tot 2023 met drie maanden zodat de AOW-leeftijd in 2023 67 jaar is (67ste verjaardag). De heer Van Boesschoten wijst erop dat de Tweede Kamer en de Eerste Kamer nog niet formeel hebben ingestemd met deze plannen. *Noot van het secretariaat: in juli 2012 hebben de Tweede en Eerste Kamer ingestemd met inachtneming van enkele moties.*

Daarnaast worden op grond van het Lenteakkoord de fiscale grenzen herzien. De huidige pensioenrichtleeftijd van 65 jaar wordt vanaf 1 januari 2014 verhoogd naar 67 jaar. Gelijktijdig wordt het jaarlijkse maximale pensioenopbouwpercentage voor de middelloonregeling zoals bij Pensioenfonds MSD verlaagd van 2,25% naar 2,15%. MSD moet dus in 2013 gaan nadenken over een wijziging van de regeling. De actuaris wijst erop dat de verlaagde pensioenopbouw met ingang van 2014 niet betekent dat de pensioenpremie direct (eveneens per 1 januari 2014) omlaag zal gaan. Als gevolg van de lage rente is de opbouw van pensioen immers veel duurder geworden. Het doel van de overheid is om de premies niet verder te laten stijgen. De heer Van Boesschoten geeft ten slotte aan dat met het Lenteakkoord eerdere toezeggingen uit het Pensioenakkoord vervallen. Het gaat dan om een flexibele ingangsdatum, de 0,6% extra verhoging en een regeling voor oudere werknemers. Wel komt er een voorschotfaciliteit waarbij het voorschot maximaal binnen 1,5 jaar moet worden terugbetaald.

Daarnaast is er de Hoofdpijnennota herziening financieel toetsingskader pensioenen (brief minister Kamp d.d. 30 mei 2012). Deze is nog niet door de Tweede Kamer vastgesteld, naar verwachting gebeurt dit begin 2013. Voor die tijd speelt nog een aantal zaken: de stemming over Solvency II in het Europese Parlement op 2 juli 2012 en de Tweede Kamer verkiezingen in september 2012.

Solvency II heeft betrekking op nieuwe regelgeving voor Europese verzekeraars waarvan onderdelen ook voor Nederlandse pensioenfondsen gaan gelden. Zoals de voorgeschreven rentecurve op basis van de zogenaamde Ultimate Forward Rate (UFR). Met toepassing van de UFR wordt de rente vanaf een looptijd van 20 jaar op kunstmatige wijze doorgetrokken naar een niveau van 4,2%. De UFR is een versoepeling en is in het nieuwe FTK opgenomen; op dit moment is nog onduidelijk of de UFR al bij de vaststelling van de premies voor 2013 en de evaluatie herstelplannen eind 2012 mag worden meegenomen. De heer Van Boesschoten wijst erop dat met de invoering van de UFR de rekenrente wordt aangepast. Voor relatief jonge fondsen is dit gunstig voor de dekkingsgraadrapportage naar DNB, maar de vraag is of het fondsbestuur toch niet zou moeten kijken naar de markt en de actuele marktrente, die op dit moment dus veel lager is dan 4,2%. Ook dit wordt straks nog een lastig vraagstuk voor het bestuur.

Andere kenmerken van het herziene (nieuwe) FTK betreft de uit het oorspronkelijke Pensioenakkoord overgenomen keuze voor de twee pensioencontracten: het nominale pensioencontract of het reële pensioencontract. Verschil met het oorspronkelijke Pensioenakkoord is dat er maar één toetsingskader (het herziene FTK) zal zijn dat zal gelden voor beide pensioencontracten. In beide contracten dient duidelijke communicatie plaats te vinden over het beleggingsrisico en het langlevensrisico. Er zullen afspraken gemaakt moeten worden over de toedeling van risico's. De actuaris benadrukt dat de sociale partners een keuze voor een bepaalde contractsvorm dienen te maken. Deze geldt voor de nieuwe pensioenopbouw. Er is een mogelijkheid om de reeds opgebouwde pensioenaanspraken (bestaande opbouw) in te varen in

het nieuwe contract. Het invaren van oude pensioenaanspraken kan echter alleen op grond van een specifiek besluit door het fondsbestuur waarbij het bestuur zich dient te verantwoorden richting DNB. Ook hieruit blijkt dat het besturen van een pensioenfonds in de loop van de tijd steeds moeilijker wordt en is geworden.

Als er geen vragen meer zijn, dankt de voorzitter de actuaris voor zijn duidelijke toelichting op het jaarverslag 2011 en de financiële positie van het fonds alsmede voor zijn toelichting op het Lenteakkoord en de Hoofdlijnnota herziening financieel toetsingskader.

6. Toelichting op het nieuwe beleidskader vanaf 1 januari 2012

De voorzitter geeft vervolgens een toelichting op de wijzigingen in het beleidskader vanaf 2012. Hij laat allereerst het oude beleidskader zien voor het toeslag- en premiebeleid. Voor het toeslagbeleid betekende dit dat er pas bij een dekkingsgraad boven de 130% een toeslag verleend kon worden. Bij een dekkingsgraad beneden de 140% geldt al de maximale pensioenpremie van 30%.

Op basis van de resultaten van de ALM-studie is er met ingang van 2012 een nieuwe grens voor het toeslagbeleid geïntroduceerd: een grens voor gedeeltelijke toeslagverlening. Als de dekkingsgraad (per 31 maart) hoger is dan 125%, dan kan het bestuur besluiten om een 50%-toeslag te verlenen. Bij een dekkingsgraad beneden de 125% wordt er geen toeslag verleend. De grens voor extra toeslagverlening indien in eerdere jaren geen of minder toeslag is verleend (inhaaltoeslag), is verhoogd naar 145% (deze grens was 140%).

Het premiebeleid is ongewijzigd gebleven: bij een dekkingsgraad tussen 130% en 140% kan een 100% toeslag worden verleend, maar wordt nog steeds een maximale pensioenpremie gevraagd. De voorzitter benadrukt dat de wijziging van het toeslagbeleid tot nagenoeg geen extra risico in het fonds leidt.

7. Financiële positie fonds en toeslagbesluit per 1 juli 2012

De voorzitter deelt mede dat het bestuur op basis van het nieuwe beleidskader per 1 juli 2012 géén toeslagen kan verlenen. Voor het toeslagbesluit wordt immers gekeken naar de dekkingsgraad per 31 maart. De dekkingsgraad bedroeg per 31 maart 2012 115,2%. Omdat deze lager is dan de in het beleidskader opgenomen grens voor gedeeltelijke toeslagverlening (125% per 1 januari 2012) kan er geen (gedeeltelijke) toeslag worden verleend.

De voorzitter wijst erop dat het beleidskader de richting aangeeft maar dat het bestuur in bijzondere omstandigheden de mogelijkheid heeft om af te wijken van het beleidskader, maar altijd een prudent beleid volgt. Een toeslagverlening is altijd voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van het Pensioenfonds.

De voorzitter deelt mede dat met inachtneming van de financiële positie en na de actuaris hierover te hebben gehoord, het bestuur unaniem heeft besloten om geen toeslagen te verlenen per 1 juli 2012. De opgebouwde pensioenrechten van zowel de actieve deelnemers als de inactieven (de pensioengerechtigden, de gewezen deelnemers, de arbeidsongeschikte deelnemers en vervroegd uitgetreden) zullen per 1 juli 2012 niet worden verhoogd.

De voorzitter geeft aan dat een toeslagverlening (indexatie) niet alleen van belang is voor de pensioengerechtigden maar ook voor de deelnemers en de oud-deelnemers. De voorzitter deelt desgevraagd mede dat het uitgangspunt voor een toeslagverlening per 1 juli 2012 aan de actieve

deelnemers 2,0% was (algemene component van de loonontwikkeling bij MSD) en voor de inactieven 2,1% (prijsindex).

Het bestuur realiseert zich dat gedurende vier opeenvolgende jaren geen toeslag is verleend, maar wenst vanuit een oogpunt van consistentie en gelet op de financiële positie vast te houden aan het beleidskader.

Er wordt een vraag gesteld over de mogelijkheid om de tot nu toe niet verleende toeslagen te zijner tijd in te halen. De voorzitter geeft aan dat het bestuur de intentie heeft om bij een toekomstige dekkingsgraad boven de 145% de gemiste toeslagen (de toeslagachterstand) gefaseerd in te halen, maar dat hiervoor geen garantie bestaat. Pensioenfonds MSD is een jong fonds en er zal altijd de nodige voorzichtigheid betracht moeten worden.

8. Rondvraag

Er wordt een vraag gesteld hoeveel mensen er nu bezig zijn om alle cijfers en getallen van het fonds te berekenen en telkens te herrekenen naar aanleiding van gewijzigde rentes. In antwoord op deze vraag geeft de voorzitter aan dat de heer Koopman als voorzitter van de Beleggingscommissie 15% van zijn tijd bezig is met het pensioenfonds. Dit geldt ook voor de bestuursleden (10 tot 15%). Daarnaast zijn de leden van de beleggingscommissie bezig met monitoring en zijn er externe adviseurs van Mercer en AZL betrokken bij de berekeningen. Alles bij elkaar schat de voorzitter de capaciteit thans op 4 à 5 FTE. Dit komt echter ook door de complexiteit van de fondsmaterie nu de rente zo laag is, de aandelen het relatief slecht doen en de veranderende spelregels.

Tot slot wordt nog een vraag gesteld over wie de rente vaststelt waarmee het fonds moet rekenen. Het antwoord is dat De Nederlandsche Bank (DNB) voorschrijft met welke rente gerekend moet worden. Dit is de rentetermijnstructuur gebaseerd op een 40-jaars swap rente. Dit is een andere rente dan de ECB-bankrente.

9. Sluiting

Aan het eind van de deelnemersvergadering bedankt de voorzitter alle aanwezigen voor hun komst en ieders inbreng.